

Kicsoda ön, Herr Cserhádi?

Sztárok a pakliban

Álom egy színházról és egy kenyérgyárról

Tegnap délelőtt a városházán dr. Ványai Éva alpolgármester összeismertette a színházigazgatói székben még meg sem melegedett Kormos Tibort Cserhádi Jánossal, akinek az volt a híre, hogy bonni üzletember és bérbe akarja venni a Kisszínházat. Nos, az igaz, hogy eddig Bonnban élt Cserhádi úr... Mint hármójuk megbeszélése után megtudtuk, az ismerkedést követően az a megállapodás született, hogy a jogi képviselők hamarosan összeülnek a részletek kidolgozása végett; a színházigazgató nem zárkózott el a további tárgyalásoktól, vagyis elvileg elképzelhetőnek tartja, hogy Cserhádi úr beszálljon színházi produkció(k) finanszírozásába. Merthogy ez volt a tárgyalási téma, s nem a bérlet kérdése. De ki az az ember, aki színházi befektetéstől remél hasznot a mai Magyarországon? S miért pont itt? – kérdeztem a – sacra – 40-50 közötti, a fogyókúráktól szemlátomást tartózkodó, erős kézfogású, amolyan szembenézős típusú, dinamikus alkatú férfit.

– Tévedés ne essék, én nem a jelenlegi színháztól remélek hasznot, ebben a struktúrában ez lehetetlen. A nyugati típusú, intendánsi rendszerben ha én leteszek egy forintot, annak rentábilisnak kell lenni. Itt meg... Elképesztő dolgok történnek a színházi gazdálkodásban, de hát ezért az önkormányzatnak kell vállalni a felelősséget.

– Honnan tudja, mik történnek a szegedi színház gazdálkodásában?

– Csiripelik a verebek. Hogyne tudnám, én szegedi vagyok. Az ötvenes években, miután leérettségiztem a Radnótiban, a színházban dolgoztam, segédrendezőként, statisztaként. De mi meg voltunk itt bélyegezve, az öcsémmel együtt, a származásunk miatt. A nagyapám volt a kenyérgyár, én ott is születtem, a Tavasz utcában. 56 október 23-án én vittem a színházban a függöny elé a nemzetiszínű zászlót... De erről most ne beszéljünk, ez külön történet lenne. Elég az, hogy végigéltünk mindent, aztán jött az ÁVH, most is megvan a jegyzőkönyv... De ezek a magánügyek. Elkerültem Pestre a Mafilmhez, kezdtem legalul, mint világosító, aztán így lettem felvétellevezető, a 2-es telepen, ott tanultam meg a szakmát. Már a '70-es években nyugati stílusban dolgoztam, mert nem kötöttem le magam egy helyre, bedolgoztam a tévének, a Pannóniának, mindenfelé. A táskámban voltak a megrendelések. Szegedről forgattam filmet a testvérvárosi kapcsolatok ürü gyén, a Szeged–Turku-filmet, az Esztergom-filmem Cannes-ban nyert is nagydíjat. Aztán jöttek az összeveszések és én léptem.

– Milyen összeveszések?

– Akkoriban kezdtük a magyar egyháztörténeti sorozat elindítását, a német püspöki kar finanszírozta. Aztán jött az Afganisztán-cirkusz, visszavonták a pénzt. A Böszörményi Géza rendezte volna az esztergomi filmet, Gyarmathy Livia a pécsit. De ahogy nem lett belőle semmi, elkezdődött, hogy ki a felelős, útlevélmegvonás, és a többi. Itthagytam őket. Bonnba mentünk a családdal, egy évig tanultam a nyelvet, aztán kezdtem a német produkciókkal foglalkozni. Mindszenty-filmet csináltam, ami nekem örök emlék, megvan kazettán, olyan dokumentumokat dolgoztunk föl, amihez itt nem lehet hozzáférni. Lement a ZDF-en. Budapestről forgattam, azt hiszem '89-ben, a követségen könyörögtek, mert bármi hihetetlen, nem volt, sőt nincs film Magyarországról, amit meg lehetne mutatni külföldieknek. Szóval ez van Németországban. De a kenyérgyárgy miatt vissza fogunk költözni Szegedre.

– Megveszi a volt gyárukat?

– Ez egy röhej, hogy a tolvajtól, a magyar államtól most vissza kell vásárolnom, amit ellopott. Ez a kárpótlás...Most megyek a hivatalba, és megmondom, hogy a maximumot követelem.

– Kárpótlási jegyet...

– 160 milliót. Ennyi kár érte a családot, beleértve az elmaradt hasznot is. Nyilván bírósági útra kell majd terelni az ügyet és az hosszadalmas, de ez nem lesz akadálya a vásárlásnak. Akik ugyanis már 1984 előtt Németországban éltek és most hazaköltöznek, ugyanattól a német banktól, amelyik a Start-hitelt is adta, segílyt kapnak, egyetlen feltétel,

hogy rentábilis vállalkozásba fektessék. Ehhez egy magyar bank is kell, az OTP-vel már 90-ben megindultak a tárgyalásaim.

– A kenyérgyárra, vagy a színházra fordítja ezeket a pénzeket?

– Mindkettőre. Jól értse, énnekem tulajdonom lesz a kenyérgyárban, a német segílyt, a kárpótlást és a kenyérgyári nyereségemet szeretném a szegedi színházra fordítani. Mert ehhez értek, ezt kint megtanultam.

– A szegedi színházra – mint kicsoda? Ki lenne ön a színházban? Milyen jogi formát öltethetne ez a dolog?

– Én lennék a munkaadó. Mert koprodukciónban hoznánk létre előadásokat, a színház, meg az én produceri cégem. Műfajonként gondoltam el a részesedésemet: operett-musical 80, próza 60 és az opera 51 százalékos saját finanszírozással jönne létre. Ehhez meglesz egy pénzalap az én gazdasági kontómon, szigorú költségvetés készül minden előadásra.

– És mennyi lesz a kontóján?

– Öt-tíz millió.

– Műsort, rendezőt, szereplőt választ?

– A műsorban megállapodunk, bár nálam itt van három évre szóló terv. A profi rendezőt én választom, aki majd tudni fogja, ki kell neki a darabba. Tehát nem állandó társulat van. Profi a szervezőgárda, nem ez, ami most van, hiszen a produkciónak be kell hozni a költségeket.

– Mi van a tervében? Miket játszana és kikkel?

– Szeretném Domingót is elhozni az Otello egy napi előnéklésére, mert tudom, hogy a sztárok is a földön élnek és nem a mennyekben. Az évadot a János vitézzel nyitnám, mert ez magyar. Novemberre van tervezve a Csárdáskirálynő, amit német verzióban is óhajtok csinálni, mert előzetes tárgyalásaim szerint a bonni koncertiroda hajlandó lenne két hónapig kint futtatni. Jönne a Mágnes Miska és a West side story. Ezt Imre Zoltán rendezné. Ha mondjuk itt nincs elég művészi anyag a nagy balettfeladatokhoz, akkor majd a rendező tudná, hogy kivel vegye fel a kapcsolatot, mondjuk a pécsiakkal és akkor Pécsen is lehetne játszani a musicalt. Próza: Molnár Ferenc: Játék a kastélyban, Shakespeare: Hamlet, de persze akkor nem, ha a Zeffirelli-filmet megveszik. Ha nem, akkor szeretném, ha ezt a Paál István rendezné. Utána jönne Spiró Györgynek az Optimista tragédiája. Opera: Hofmann meséi, szeretném, ha Szabó István rendezné; Pillangókisasszony, Otello, és az operistákkal december 31-én a Denevér.

– Ön nagyon bátor; nem hallottam még színházi embertől ennyi nevet, mindenféle egyeztetések előtt...

– Feltételes módban beszélek. Ez azt jelenti, lehet, hogy X, vagy Z nem ér rá, nem vállalja, de én ragaszkodnék hozzá, mert őt tartom autentikusnak és a haszonra megyek.

– Komolyan gondolja, hogy nyereséges lehet?

– A legkomolyabban. Mért ne lenne nyereséges itt egy Falstaff, ha a Giorgio Strehler rendezi?

S. E.

Sziveri

János-díj

Harminchat évig élt, s legközelebbi barátai tudták, az utolsó hónapokban úgy határozott, abbahagyja a versírást. Ez éppen 1989 novemberében volt, s hogy valóban így történt, Zalán Tibortól tudjuk. Miként azt is, hogy éppen két esztendeje, január végén, kihajolva a morfium, s a szüntelen fájdalom nehéz felhőjéből, papírt, tollat húzott maga elé, s írt mindössze négy sort, az utolsó négyet. Valakit elszólítottak belőlem, mondta utoljára.

Sziveri nemzedéke egyik legfontosabb és legragikusabb sorsú költője volt. Sokat szenvedve, gyógyíthatatlan betegségben hunyt el. Az évtized elején a vajdasági Új-Symphosiont szerkesztette, melyről úgy hírlík, Veszprémben talál újra otthonra. A polgárpukkasztó, formabontó, harcos és engesztelhetetlen újvidéki költő utolsó éveiben, talán mert oly közelről érintette a romlás tragikus tapasztata, megkísértette a klasszicizmus varázsa. Fekete varázs volt ez, a félelem, s a fájdalom sötét szálaival átszöve. Utolsó két kötete a Bábel és a Magánterület, már posztomuszként jelent meg. Barátai most úgy határoztak, hogy Sziveri János ápolására díjat alapítanak, melyet a rendelkezésre álló pénzüsszeg föggvényében, az előző naptári évben a világ bármely részén folyóiratban vagy könyvalakban megjelent művek figyelembe vételével olyan alkotó kaphatja, aki:

– az egyetemes magyar irodalom megújításához Sziveri János szellemében járult hozzá,

– a költő életművének magas színvonalú értelmezésére vállalkozott.

A díj átadása első alkalommal 1992 március 25-én, a költő születése napján, majd minden március hónap huszonötödik napján történik. A díj összegének növelésére az alapítók minden támogatást örömmel fogadnak. A támogatás összege az adóalapból levonható. Számlaszámok:

OTP V. ker.
218-98055-42386-9 (forint),
Magyar Hítel Bank
401-5416-941-31(USD)

Beiskolázás előtt

Szegeden 165 hely hiányzik

Együttműködési megállapodás előkészítésére gyűltek össze tegnap a megye középfokú iskoláit fenntartó önkormányzatok (Szeged, Hódmezővásárhely, Makó, Csongrád, Kistelek, Mórahalom, Szentes), a gyakorló gimnáziumot fenntartó JATE, az egyházi iskola fölött rendelkező piarista rend, a Hansági Ferenc Alapítvány, a középiskolai honvédkollégiumot kezelő főigazgatóság, valamint a megyei önkormányzat, a Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézet és a megyei munkaügyi központ képviselői. A megbeszélés eredménye olyan értelmű állásfoglalás volt, amely a közelgő középiskolai beiskolázás lebonyolításának rendszerében az iskolafenntartó intézmények közös érdekeit egységesíti.

Mint ismert, a középiskolák február 15-én kezdik meg a beiskolázási kérvények összesítését, és ennek első fokozatú eredményét március 15-én véglegesítik. Mivel a felvételi folyamodványokon az általános iskolák végzősei három, sorrendbe állított középiskolát választhattak, az első szakaszban bejutók megállapítását két újabb szakasz követi; ezek véglegesítési határideje április 5-e illetve 25-e lesz. Az idő tehát sürget – június harmadik hétfőjén már a beiratkozásnak kell következnie. A megbeszélés emiatt a jelentkezés, a felvételek és az esetleges fellebbezések lebonyolításának egységesítésére is kitért. A fellebbezésekről például tudni lehet, hogy azok jogalapját a jelentkezési lapon utolsó helyen feltüntetett középiskola határozatának kell képeznie, és a

végzős általános iskolájának igazgatójához kell benyújtani; a középiskolák viszont nem kötelezhetők a fellebbezéshez igazított férőhelyek meghagyására.

A beiskolázás kapcsán továbbra is a mindhárom szakaszban elutasított tanulók létszáma jelenti a gondot. Amint dr. Czene László, a Pedagógiai és Közművelődési Szolgáltató Intézet képviselője elmondta, a középiskolai férőhelyek száma megnyugtató ugyan, de a szakmunkásképző iskolák elegendő gyakorlati oktatási hely híján várhatóan nem vehetnek fel minden jelentkezőt. Az intézet előrejelzése e tekintetben a következőkhez hozzávetőleges adatokat adja: Szegeden 165, Csongrádon 42, Hódmezővásárhelyen 60-65, Makón 20 férőhellyel van kevesebb, Szentesen pedig az igények felére van hely a szakmunkásképzésben. A megyének előreláthatólag 350 beiskolázatlan tanulóra kell számítnia, ez a szám azonban még módosulhat: csökkenhet, ha a szülők, az iskolák vagy a fenntartó önkormányzatok újabb gyakorló oktatási helyeket találnak, és növekedhet, ha külföldről vagy más megyékből a vártnál nagyobb számban érkeznek jelentkezők. Az elképzelések szerint a Vajdaságból érkező diákok elhelyezése nem befolyásolja majd a szakmunkásképzés férőhelyeit, hiszen ezt főként a gimnáziumi osztályokban – akár új osztályok indításával – kívánják megoldani.

S. P. S.

FOTÓ: SOMOGYI KÁROLYNÉ

Nagyszínházi táncok

Bejárták Tolnát Baranyát

A Szegedi Nemzeti Színházban műsorra került koreográfiákra, a „bejárt” táncdialektusokra mindenképpen érvényes, hogy Tolnát-Baranyát egyaránt érintették. A szójátékon túl valójában a Mezőségtől a méhkeréki román táncgyománnyokon és a tolnai eszközöstáncokon át Baranyáig jutott az életre keltett folklórtérkép. A Szeged Táncgyűttes négy csoportja – felnőtt, Nyisztor, Eben-guba, Guzsaly – a hétfő esti programban vendégül látta a pécsi Baranya Táncgyűttest, amely Vidákovich Antal koreográfus művészeti irányításával a magyarországi délszláv nemzetiségi néptánc hagyományok átöröklítője, legkiválóbb letéteményese.

Remek hangulatú és a színházi személyzet, technikai apparátus jóvoltából példa nélküli (amolyan „színházigazgató búcsúztató”), esten tizenhét koreográfia elevenedett a színpadon. Kiváló érzékkel összeállított programot konferálhatott és köszönthetett Vásárhelyi László jeles koreográfus, akinek sokadkori jelenléte és közreműködése egyféle válasz némely időtlen megjegyzésre, amely haladó és tönkrevért néptáncmozgalmat jelöl, avagy prognosztizál Szegeden. Más válasz önmaga a program volt és a koreográfiai kapcsolatot is ápoló szegedi és pécsi együttes közösségvállalása. Telt színház előtt. Merthogy a közönség is vállalja a néptáncot, annak örömet, s mindemellett anyagi terhet. De ez utóbbi aligha érzéklődik egy-egy, túlzás nélkül profi folklóresten. Mondhatnám egy volt a sok közül a hétfő esti nagyszínházi bemutató. Mássá, színgazdagabbá a Baranya Táncgyűttes bunyevác, szerb, sokac táncai, magyarországi délszláv hagyomány feldolgozásai tették. Megmutatva példaként a folklór egymásra hatást, a csizmaverős és a szláv szolisztikus lánc tánc rokonságát. A szerencsés véletlen hozta, hogy a műsort a rövidke látogatáson, útban Arad felé az izraeli önkormányzati küldöttség is látta. Mint hírlík, a tel-avivi kertvárosi polgármestere folklór-cserekapcsolatok kiépítését szívesen venné, s ha a tervek igazolódna, a tavasz hírnökeként izraeli folklór kamaracsoport lép közönség elé nálunk.

BECSÉI

Fotókiállítás az ifjúsági házban

Fiatal zentai fotósnak, Révész Róbertnek nyílik ma kiállítása az ifjúsági házban. A fotótárlat megnyitója 18 órakor kezdődik, közreműködnek Burány Béla és Szokolay Balázs fúvóshangszereken. A kiállítás február 28-ig tekinthető meg.

A Magyar Tudományos Akadémia nyilatkozata

A január 31-én megalakult Magyar Művészeti Akadémiának semmiféle kapcsolata nincs a Magyar Tudományos Akadémiával – tájékoztatta a Magyar Távirati Irodát az akadémia sajtótitkársága.

Odze György, a titkárság vezetője emlékeztetett arra: az MTA decemberi közgyűlésén határozott egy művészeti akadémia létrehozásáról, amely célja – az Akadémia megalapítója, gróf Széchenyi István szellemében – a magyar tudományos és művészeti élet összefogása. Az akadémián éppen ezért meglepetéssel értesültek arról, hogy január végén megalakult egy másik szervezet is, a Magyar Művészeti Akadémia, amely Makovecz Imrét választotta elnökéül. Mivel a művészeti társulás semmiféle kapcsolatban nem áll az MTA-val, így minden erre utaló megjegyzés valótlan.